

Եվրոպայի խորհուրդ

**Գործողությունների ծրագիր
Հայաստան
2012-2014**

Եվրոպայի խորհուրդ
ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԳԼԽԱՎՈՐ ՏՆՕՐԵՆԻ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ
Եվրոպայի պողոտա
F- 67075 Ստրասբուրգ ցեղերս

www.coe.int
Էլ-փոստ՝ odgprog@coe.int

Եվրոպայի խորհրդի գրասենյակ
Հայաստանում
Էրեբունի Պլազա, 6-րդ հարկ,
Վ. Սարգսյան փ. 26/1 Երևան 0010, ՀՀ
Հեռ.՝ +37410 546 322, Ֆաքս՝ +37410 546 319

www.coe.am
Էլ-փոստ՝ coe.yerevan@coe.int

Եվրոպայի խորհուրդ

Գործողությունների ծրագիր. Հայաստան
2012-2014թթ.

DGProg/Inf(2012)1
8 մարտի, 2012թ.

Սույն փաստաթուղթը պատրաստել է Եվրոպայի խորհրդի քարտուղարությունը

Բովանդակություն¹

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	3
1.1. Մարդու իրավունքների պաշտպանություն	4
1.2. Մարդու իրավունքների պաշտպանության աջակցություն	10
2.1. Արդարադատություն.....	12
2.2. Օրինականությանը սպառնացող վտանգներ.....	17
3.1. Ժողովրդավարական կառավարում.....	20
3.2. Կայուն ժողովրդավարության ձևավորում	25
3.3. Ժողովրդավարական մշակույթի կառուցում.....	28

¹ Գործողությունների ծրագիրը ենթակա է փոփոխությունների՝ կախված ֆինանսական միջոցների հավաքման միջոցառումների ընթացքից:

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

2001թ. հունվարի 25-ից ի վեր, երբ Հայաստանը միացավ Եվրոպայի խորհրդին՝ դառնալով նրա 42-րդ անդամ պետությունը, համագործակցության միջոցառումների հիմնական նպատակն է եղել օգնել երկրին կատարելու օրենսդրությամբ, որպես Եվրոպայի խորհրդի անդամ պետություն, իր ընդունած պարտավորությունները: Բացի նշված պարտավորություններից՝ Հայաստանը ազատ կամքով ստանձնել է մի շարք հատուկ պարտավորությունների կատարումը՝ երկրում ժողովրդավարությունը, մարդու իրավունքները և օրինականությունը բարելավելու ուղղությամբ: Այս պարտավորություններն ու պարտականությունները սահմանված են ԵԽՆԿ թիվ 221 կարծիքի մեջ (2000թ.):

2012-2014թթ. սույն գործողությունների ծրագիրը հաշվի է առնում Եվրոպայի խորհրդի 2009-2010թթ. գործողությունների ծրագրի իրականացման փորձը և արդյունքները և նպատակ է հետապնդում աջակցել Հայաստանի ջանքերին՝ որպես Եվրոպայի խորհրդի անդամ պետություն օրենքով ամրագրված իր պարտավորությունների, ինչպես նաև հատուկ պարտավորությունների կատարման ուղղությամբ: Գործողությունների ծրագիրը նախատեսում է ժողովրդավարության, մարդու իրավունքների և օրենքի գերակայության բնագավառներում առաջնահերթ գործողությունների մի փաթեթ, որոնց նպատակն է հետագա օժանդակություն տրամադրել երկրին իր օրենսդրությունը, հաստատությունները և գործելակերպերը եվրոպական չափանիշներին համապատասխանեցնելու ուղղությամբ:

Գործողությունների ծրագիրը մշակվել է Հայաստանի իշխանությունների հետ սերտ համագործակցությամբ, որն իրականացվել է Արտաքին գործերի նախարարության, ճյուղային նախարարությունների և այլ ազգային շահառուների, ինչպես նաև Եվրոպայի խորհրդի քարտուղարության հիմնական վարչական ստորաբաժանումների հետ երկկողմանի խորհրդակցությունների և հանդիպումների միջոցով:

Ներկայացված ծրագրերը ուղղված են, որպես հիմնական առաջնահերթություն, հետագա դատաիրավական բարեփոխումների իրականացմանը, ուղղիչ համակարգի բարեփոխմանը, ազգային օրենսդրության մեջ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային իրավունքի ներդրմանը, լրատվամիջոցների ազատությանը և լրագրողների կրթությանը, կոռուպցիայի դեմ պայքարին, կրթության ոլորտի բարեփոխումներին, տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետագա բարեփոխմանը և հզորացմանը, ինչպես նաև ազատ ու արդար ընտրությունների աջակցմանը:

Գործողությունների ծրագրում նշված մի շարք ծրագրեր իրականացվում են կամ իրականացվելու են որպես Եվրամիության / Եվրոպայի խորհրդի համատեղ ծրագրեր՝ Եվրոպայի խորհրդի Արևելյան Գործընկերության գործիքի շրջանակներում: Դրանք նախատեսված են օգնելու Հայաստանին իրագործել ԵՄ Արևելյան գործընկերության նախաձեռնությամբ նախատեսված թիրախները, մասնավորապես լավ կառավարման, ժողովրդավարության և արդարադատության բնագավառներում, որտեղ Եվրոպայի խորհրդի փորձառությունը կարող է հատկապես արդյունավետ լինել:

Գործողությունների ծրագրում ներառված ծրագրերը մշակվել են Եվրոպայի խորհրդի հաստատված չափանիշներին համապատասխան և ֆինանսավորվելու են բազմաթիվ աղբյուրներից, այդ թվում՝ Եվրոպայի խորհրդի կանոնավոր բյուջեից, ինչպես նաև նվիրատու երկրների և միջազգային կազմակերպությունների կամավոր նվիրատվություններից: Եվրոպայի խորհուրդը իր համապատասխան գրասենյակների միջոցով նույնպես կփորձի գումարներ հայթայթել՝ համագործակցելով Հայաստանում, Բրյուսելում և Ստրասբուրգում ԵՄ պատվիրակությունների հետ:

Եվրոպայի խորհուրդը և Հայաստանի իշխանությունները պարբերաբար մոնիտորինգի կենթարկեն գործողությունների ծրագրի ընթացքը՝ գնահատելու համար հաստատված և ֆինանսավորված ծրագրերի իրականացումը, դրանց նվաճումներն ու արդյունքները:

Եթե Եվրոպայի խորհուրդը և Հայաստանի իշխանությունները գան ընդհանուր համաձայնության, ապա նոր և լրացուցիչ ծրագրեր կարող են ներառվել ներկա գործողությունների ծրագրում:

Ներկա գործողությունների ծրագրի և դրանում ներառված առանձին ծրագրերի ժամանակահատվածի վերջում դրանք կենթարկվեն անկախ գնահատման:

1. ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐ

1.1. Մարդու իրավունքների պաշտպանություն

1.1.1. Մարդու իրավունքների մասին եվրոպական կոնվենցիայի (ՄԻԵԿ) և Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի (ՄԻԵԴ) նախադեպային իրավունքի կիրառման ամրապնդում ազգային մակարդակում

Տևողությունը. 01/01/2012թ. - 31/12/2013թ.

Իրականացման կարգավիճակը. Առաջարկվել է Հայաստանի իշխանությունների կողմից *Ընդամենը ծախսեր.* մոտավորապես €1,000,000

Ֆինանսավորումը. պահանջվում է ֆինանսավորում

Գործընկերներ. ՀՀ վճռաբեկ դատարան, ՀՀ արդարադատության ակադեմիա, ՀՀ արդարադատության նախարարություն

Հիմնավորման աղբյուրը. ՄԻԵԴ-ի վճիռները, որոնցում արձանագրվել են Հայաստանում Մարդու իրավունքների մասին եվրոպական կոնվենցիայի (ՄԻԵԿ) խախտումներ, ինչպես նաև.

- Հայաստան կատարած իր այցելությունների հիման վրա Եվրոպայի խորհրդի (ԵԽ) Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի պատրաստած զեկույցը,
- Ինտերլակենի հռչակագիրը,
- Ազգային իշխանությունների և գործընկեր հաստատությունների հայտը՝ ՄԻԵԴ-ի և վերջինիս՝ վճիռների կատարման վարչության հետ միջոցառումներ և խորհրդակցություններ իրականացնելու վերաբերյալ,
- Հայաստանի վերաբերյալ ՌԱԵՀ-ի՝ 2010թ. Դեկտեմբերի 7-ի զեկույցի 3-րդ պարբերությունը:

Համառոտ նկարագրություն

Վճռաբեկ դատարանը և Արդարադատության ակադեմիան մտադիր են հիմնել մարդու իրավունքների փորձագիտական ինստիտուտ իրենց կառուցվածքում: ԵԽ-ը կօգնի ազգային մակարդակում մարդու իրավունքների պաշտպանության արդյունավետ համակարգի հիմնադրմանը՝ այս նոր հաստատությանը տրամադրելով փորձագիտական խորհրդատվություն և կարողությունների զարգացման աջակցություն: 2008թ. դատական օրենսգրքի ընդունումից ի վեր և ի լրումն ՀՀ վճռաբեկ դատարանի կայացրած որոշումներին՝ հղումը ՄԻԵԴ-ի նախադեպային իրավունքին պարտադիր է եղել Հայաստանի ցածր ատյանի դատարանների համար: Տարբեր ուսումնասիրություններում

և հաշվետվություններում նշվել է Հայաստանի դատաիրավական համակարգում առկա համակարգային խնդրի մասին՝ կապված ազգային մակարդակում ՄԻԵԿ-ի արդյունավետ իրականացման հետ: Դատարանի վճիռների արդյունավետ մեկնաբանման և կատարման համար պահանջվում է կայուն կարողությունների զարգացում՝ խնդիրը համակողմանի և համակարգային ձևով լուծելու համար: Հարկ է նշել, որ թեև ՀՀ վճռաբեկ դատարանը իր որոշումների կայացման գործընթացում պարբերաբար անդրադառնում է Եվրոպական դատարանի նախադեպային իրավունքին, վերջինիս հետևողական մեկնաբանության և կիրառության ապահովման առումով դեռևս կան խնդիրներ: Ուսումնասիրություններում առաջ է քաշվել այն գաղափարը, որ դատաիրավական համակարգում կան ինստիտուցիոնալ թերություններ, որոնք բխում են կիրառելի միջազգային գործելակերպերի ոչ բավարար իմացությունից:

Հայաստանում դատաիրավական մարմինների ազգային կարողությունների զարգացումը կնպաստի Ինտերլակենի հռչակագրի լույսի ներքո աստիճանակարգված ենթակայության սկզբունքի կիրառմանը, որը նաև ընդգծում է ազգային մակարդակում դատաիրավական մարմինների դերի կարևորությունը ՄԻԵԿ-ի արդյունավետ իրականացման հարցում:

Ընդհանուր նպատակը

Հզորացնել ՀՀ վճռաբեկ դատարանի և Հայաստանի Արդարադատության ակադեմիայի կարողությունները՝ կապված ցածր ատյանի դատարաններում օրենքի պատշաճ կիրառության հետ՝ ՄԻԵԿ-ի և ՄԻԵԴ-ի նախադեպային իրավունքի մասին գիտելիքների բարելավման միջոցով:

Խնդիրները

- Ապահովել ՀՀ վճռաբեկ դատարանի և Արդարադատության ակադեմիայի դերը՝ ՄԻԵԿ-ի պատշաճ կիրառության ղեկավարման հարցում,
- Խթանել դատավորների կողմից ՄԻԵԿ-ի և ՄԻԵԴ-ի նախադեպային իրավունքի կիրառումը, այդ թվում՝ HELP ծրագրի նյութերի օգտագործման միջոցով,
- Զարգացնել դատավորներին վերապատրաստող մասնագետների կարողությունները ուսուցման և վերապատրաստման ոլորտում:

Ակնկալվող արդյունքները

- Կիզորանան ՀՀ վճռաբեկ դատարանի և Արդարադատության ակադեմիայի կարողությունները ՄԻԵԿ-ի և ՄԻԵԴ-ի նախադեպային իրավունքի կիրառումը ապահովելու հարցում՝ ԵԽ-ի տրամադրած շարունակական խորհրդատվության և փորձագիտական աջակցության միջոցով:
- Կստեղծվի ՄԻԵԴ-ի նախադեպային իրավունքի տվյալների բազա և կտրամադրվեն համապատասխան տեխնիկական սարքավորումներ:
- Կմշակվեն և կօգտագործվեն HELP ծրագրի լրացուցիչ նյութերը:
- Կամրապնդվի ազգային դատավորներին վերապատրաստող մասնագետների ներկա ռեզերվը: Սեմինարների և ուսուցողական այցերի միջոցով կիզորանան դատաիրավական մարմինների պաշտոնյաների կարողությունները ՄԻԵԿ-ը ազգային մակարդակում կիրառելու հարցում:

1.1. 2. Մարդու իրավունքների ոլորտի կրթություն իրավաբանների համար (HELP ծրագիր)

Տևողությունը. 01/02/2010թ. - 31/01/2013թ.

Իրականացման կարգավիճակը. ընթացքի մեջ է

Ընդամենը ծախսեր. €100,000 (բյուջետային հատկացում Հայաստանին HELP ծրագրի €1,500,000 ընդհանուր գումարից)

Ֆինանսավորումը. ֆինանսավորումն ապահովված է (ԵԽ Մարդու իրավունքների տրաստային հիմնադրամ)

Գործընկերներ. ՀՀ դատավորների միություն, ՀՀ դատական դպրոց, ՀՀ դատախազություն, ՀՀ արդարադատության նախարարություն:

Հիմնավորման աղբյուրը.

- ՄԻԵԴ-ի վճիռները, որոնցում արձանագրվել են Հայաստանում ՄԻԵԿ-ի խախտումներ.
- Ինտերլակենի հռչակագիրը:

Համառոտ նկարագրություն

HELP II ծրագրի ընդհանուր նպատակն է ամրապնդել անդամ պետություններում ՄԻԵԿ-ի իրականացումը՝ ազգային իրավաբանների բոլոր խմբերում Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի և Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային իրավունքի մասին գիտելիքների մակարդակը բարձրացնելու միջոցով: Մեթոդաբանությունը հիմնված է վերապատրաստման և ինքնուսուցման վրա, և HELP II ծրագրի շրջանակներում մշակվում և տարածվում են այս նպատակի համար անհրաժեշտ բոլոր նյութերն ու գործիքները:

Տեղեկությունների ստացման հիմնական աղբյուրն է HELP-ի համացանցային կայքը, որտեղ տեղադրված նյութերն անվճար են և կարող են ձեռք բերվել են մի շարք լեզուներով (<http://www.coehelp.org>): Առկա ռեսուրսները բազմաթիվ ու բազմազան են. թեմատիկ ուսումնական ծրագրերի բովանդակություն, դատական գործերի ուսումնասիրություններ, դասախոսական գրառումներ, սլայդեր, տեսանյութեր, ինքնուսուցման և խմբային ուսուցման էլեկտրոնային դասընթացներ, որոնց նպատակն է լուսաբանել ՄԻԵԴ-ի նախադեպային իրավունքը և նրա մեկնաբանման Դատարանի կողմից առաջարկվող սկզբունքները:

Բացի դրանից, HELP II ծրագրի շրջանակներում ուղղակի աշխատանք է իրականացվում վերապատրաստման ազգային ինստիտուտների և մասնագիտական կազմակերպությունների հետ՝ օգնելու նրանց կատարել իրենց դերը և լավագույնս օգտագործել HELP-ի ծառայությունները: Ծրագիրը նաև ունի կայքում գրանցված անդամների շփման ու կապեր հաստատելու կարևոր հնարավորություն, և այս բոլորի նպատակն է շարունակաբար բարելավել համապատասխան ազգային դերակատարների կարողությունը և պատրաստվածությունը Կոնվենցիան ըստ նախատեսվածի, ազգային մակարդակում օգտագործելու առումով:

Ընդհանուր նպատակը

Դատավորների, դատախազների և իրավաբանների վերապատրաստման ազգային ինստիտուտների կարողությունների զարգացում՝ ՄԻԵԿ-ը նախնական և շարունակական վերապատրաստման գործընթացում լիովին ինտեգրելու համար:

Խնդիրները

- Հայաստանում ներդնել HELP-ի ուսումնական ծրագիրը և ապահովել HELP-ի նյութերի, մեթոդաբանության և գործիքների օգտագործումը ազգային վերապատրաստման գործընթացում,
- ՄԻԵԴ-ի նյութերի հետագա մշակում և թարմացում: Հայաստանում ստեղծել հնարավորություն առցանց ձեռք բերել HELP-ի և ՄԻԵԴ-ի բոլոր նյութերը պետական լեզվով,
- Խթանել և աջակցել Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի վերապատրաստման ցանցին դատավորների և դատախազների նախնական և ընթացիկ վերապատրաստման համար պատասխանատու անձանց միջև

լավագույն փորձի և գործելակերպի փոխանակմանը երկկողմանի և բազմակողմանի հանդիպումների միջոցով:

Անկախ վող արդյունքները

1. Անդամ պետությունները կներդնեն HELP-ի ուսումնական ծրագիրը և նյութերը իրենց ազգային վերապատրաստման գործընթացում և կկիրառեն HELP-ի մեթոդաբանությունը և գործիքները:

2. Կմշակվեն և կթարմացվեն ՄԻԵԴ-ի հետագա նյութերը և գործիքները: Անդամ պետությունները կկարողանան առցանց ձեռք բերել HELP-ի և ՄԻԵԴ-ի նյութերը մի քանի լեզուներով:

3. Երկկողմանի և բազմակողմանի հանդիպումների միջոցով ՄԻ Եվրոպական կոնվենցիայի վերապատրաստման ցանցի գործունեության աջակցում և խթանում՝ դատավորների և դատախազների նախնական և ընթացիկ վերապատրաստման համար պատասխանատու անձանց միջև լավագույն գործելակերպերի և փորձի փոխանակման նպատակով:

1.1.3. Վատ վերաբերմունքի և անպատժելիության դեմ պայքարի ուժեղացումը*

Տևողությունը. 01/07/2011թ. - 31/12/2013թ.

Իրականացման կարգավիճակը. ընթացքի մեջ է

Ընդամենը ծախսեր. €300,000 (բյուջետային հատկացում Հայաստանին ԵՄ/ԵԽ տարածաշրջանային ծրագրի €1,500,000 ընդհանուր գումարից)

Ֆինանսավորումը. ֆինանսավորումն ապահովված է (ԵՄ/ԵԽ համատեղ ծրագիր)

Գործընկերներ. արդարադատության նախարարություններ, ոստիկանություններ, ոստիկանության ակադեմիաներ, ամենաբարձր ատյանի դատարաններ, արդարադատության ակադեմիաներ, ՀՀ գլխավոր դատախազության ստորաբաժանումներ, դատախազների վերապատրաստման կենտրոններ, փաստաբանների միություններ, Մարդու իրավունքների պաշտպանի (Օմբուդսմեն) ազգային հաստատություններ, Խոշտանգումների դեմ կոնվենցիայի կամ ընտիր արձանագրության (ԽԿԿԱ) մասնակից պետությունների համապատասխան մարմիններ, ՀԿ-ներ

Հիմնավորման աղբյուրը.

- Հայաստան կատարած պարբերական այցելությունների հիման վրա Խոշտանգումների և անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի կամ պատժի կանխարգելման եվրոպական կոմիտեի զեկույցները,
- ՄԻԵԴ-ի վճիռները, որոնցում արձանագրվել են Հայաստանում ՄԻԵԿ-ի խախտումներ,
- Հայաստան կատարած իր այցերի հիման վրա Եվրոպայի խորհրդի (ԵԽ) Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի պատրաստած զեկույցը,
- Ինտերլակեննի հռչակագիրը,

- Ազգային իշխանությունների և գործընկեր հաստատությունների միջնորդությունը՝ ՄԻԵԴ-ի և վերջինիս՝ վճիռների կատարման վարչության հետ միջոցառումներ և խորհրդակցություններ իրականացնելու վերաբերյալ:

Համառոտ նկարագրություն

Ծրագրի նպատակն է զարգացնել վատ վերաբերմունքի արդյունավետ քննության իրավական կարգավորման դաշտը, կառուցվածքները, ընթացակարգերը և մեխանիզմները: Այն ներառում է ազատագրված վայրերի և մեկուսարանների, ինչպես նաև աշխատակիցների կողմից ցուցաբերած վատ վերաբերմունքի քննության բաղադրիչ: Հայաստանից բացի, այն ներառում է նաև չորս այլ շահառու երկրներ (Ադրբեջան, Վրաստան, Մոլդովայի Հանրապետություն և Ուկրաինա) և ուղղված է ՄԻԵԴ-ի նախադեպային իրավունքի հիմնախնդիրների, Խոշտանգումների և անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի կամ պատժի կանխարգելման եվրոպական կոմիտեի եզրակացությունների և երկրի վերաբերյալ ԵԽ Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի զեկույցների հասցեագրմանը՝ կապված վատ վերաբերմունքի դեմ պայքարի և ոստիկանության դեմ բողոքների արդյունավետ քննության հետ: Երկրի զեկույցում նշվել են թերություններ՝ կապված վատ վերաբերմունքի մեջ մեղադրանքների առնչությամբ քննությունների արդյունավետ վարման հետ և հորդորվել է, որ իշխանությունները մշակեն հետևողական ռազմավարություններ այդ թերությունները վերացնելու ուղղությամբ՝ ինստիտուցիոնալ և իրավական կարգավորման դաշտը զարգացնելու միջոցով: Համատեղ ծրագրի (ՀԾ) շրջանակներում կշարունակվեն աշխատանքները երկրի զեկույցում տեղ գտած առաջարկությունների իրականացման և իրավաբանների հիմնական խմբերի կարողությունների զարգացման ուղղությամբ, որպեսզի նրանք կիրառեն ՄԻԵԿ-ի չափանիշները իրենց ամենօրյա աշխատանքում: Սույն համատեղ ծրագիրը շարունակությունն է ԵՄ/ԵԽ «Վատ վերաբերմունքի և անպատժելիության դեմ պայքարը» ՀԾ-ի, որն ավարտվել է 2011թ. հունիսի 30-ին. այն հիմնվում է և զարգացնում է առաջին ծրագրի շրջանակներում ձեռք բերված արդյունքները:

Ընդհանուր նպատակը

Ամրապնդել ազգային կարողությունները իրավապահ մարմիններում և ուղղիչ հաստատություններում վատ վերաբերմունքի դեմ պայքարի ուղղությամբ, այդ թվում՝ բարելավել վատ վերաբերմունքի դեմ մեղադրանքների քննության արդյունավետությունը:

Խնդիրները

- Իրավական կարգավորման պատշաճ դաշտի ստեղծում,
- Միջազգային պահանջներին համապատասխանող բողոքարկման համակարգի կայացման և նշված պահանջների կատարման աջակցում,
- Կարողությունների հզորացում և տեղեկատվության տարածում,
- Տարածաշրջանային սիներգիայի և աջակցության խթանում:

Անկախ վող արդյունքները

- Վատ վերաբերմունքի կանխարգելման և բողոքների արդյունավետ քննության (ինչը կհանգեցնի ըստ արժանվույն պատժամիջոցների կիրառման) իրավական դաշտը և ինստիտուցիոնալ ու գործառնական համակարգերը ավելի համահունչ կլինեն եվրոպական և միջազգային չափանիշներին, այդ թվում՝ Խոշտանգումների և անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի կամ պատժի կանխարգելման եվրոպական կոմիտեի հանձնարարականներին, Դատարանի նախադեպային իրավունքի սկզբունքներին և Ստամբուլի արձանագրությանը:
- Համապատասխան դերակատարներին, այդ թվում՝ դատավորներին, դատախազներին, իրավաբաններին, ոստիկանության և ուղղիչ հաստատությունների պաշտոնյաներին, մարդու իրավունքների պաշտպանի

*«Հետագայում կարող է մշակվել տարածաշրջանային այս ծրագիրը փոխլրացնող մեկ այլ ծրագիր, որը կունենա կանխարգելման միջոցառումների ուժեղացված բաղադրիչ և որի շրջանակներում նաև աջակցություն կտրամադրվի Մարդու իրավունքների պաշտպանի գրասենյակին Ազգային կանխարգելիչ մեխանիզմը ուժեղացնելու ուղղությամբ: Ծրագրի մշակումը ենթակա է քննարկման և համաձայնեցման ազգային իշխանությունների հետ»:

(օմբուդսմենի) հաստատություններին, ԽԴԿԿԱ մարմիններին[†] և ՀԿ-ների իրավաբան աշխատակիցներին, գործադիր և օրենսդիր մարմինների որոշում կայացնող անձանց հասանելի կլինեն վատ վերաբերմունքի կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի եվրոպական չափանիշները, և նրանք կկարողանան կատարել իրենց պարտականությունները այդ չափանիշներին համապատասխան:

- Կամրապնդվի տարածաշրջանային համագործակցությունը և շահառու երկրների միջև լավագույն գործելակերպերի փոխանակումը՝ համապատասխան փորձ ունեցող այլ ԵԽ անդամ պետությունների մասնակցությամբ և օգնությամբ:

1.1.4. Լրատվամիջոցների ազատության, պրոֆեսիոնալիզմի և բազմակարծության խթանումը

Տևողությունը. 01/01/2011թ. - 31/12/2012թ.

Իրականացման կարգավիճակը. ընթացքի մեջ է

Ընդամենը ծախսեր. €275,000 (ԵՄ/ԵԽ տարածաշրջանային ծրագրի €1,500,000 ընդհանուր գումարից Հայաստանին բյուջետային հատկացման մոտավոր չափը)

Ֆինանսավորման կարգավիճակը. ֆինանսավորումն ապահովված է (ԵՄ/ԵԽ համատեղ ծրագիր)

Գործընկերներ. հանրային իշխանություններ, լրատվամիջոցների ոլորտի մասնագիտական կազմակերպություններ, քաղաքացիական հասարակությունը
Հիմնավորման աղբյուրը. Նախարարների կոմիտեի (նախկին Ազոյի խմբի) հանձնարարականները, ԵԽԽՎ-ի հանձնարարականները, շահառուների խնդրանքը, փորձագետների և քարտուղարության իրականացրած՝ կարիքների գնահատումը:

Համառոտ նկարագրություն

Համատեղ ծրագրի նպատակն է խթանել ԵԽ չափանիշներին համապատասխան խոսքի և տեղեկատվության ազատությունը՝ տեղեկատվության փոխանակման, փորձագիտական խորհրդատվության և վերապատրաստման միջոցով, որը հիմնականում ուղղված է հանրային իշխանություններին, լրատվամիջոցների ոլորտի մասնագետներին, լրագրության ոլորտի կրթական հաստատություններին և քաղաքացիական հասարակությանը: Ծրագիրը ներառում է Հայաստանի համար նախատեսված, ինչպես նաև տարածաշրջանային միջոցառումներ բոլոր չորս շահառու երկրների ներգրավմամբ:

Ընդհանուր նպատակը

Ազատ արտահայտվելու իրավունքի իրավական և ինստիտուցիոնալ երաշխիքների կատարելագործման, լրագրության որակի բարելավման և Հայաստանում, Ադրբեջանում, Վրաստանում ու Մոլդովայի Հանրապետությունում լրատվամիջոցների բազմակարծության դաշտի կայացման աջակցություն՝ թե ավանդական և թե նոր լրատվամիջոցների առնչությամբ, ԵԽ չափանիշներին համապատասխան:

Խնդիրները

- Լրագրողների շրջանում արհեստավարժության, պատասխանատվության և էթիկայի կանոնների պահպանման, ինչպես նաև իրենց իրավունքների ավելի լավ ըմբռնման և իրազեկության բարձրացման խթանում,
- Լրագրության բնագավառի կրթության և վերապատրաստման որակի բարելավում, հատկապես լրագրողների իրավունքներին և պարտականություններին վերաբերող հարցերում,
- Իշխանություններին իրավական աջակցության տրամադրում՝ լրատվամիջոցներին առնչվող իրավական նորմերը (օրինակ՝ զրպարտության,

լրագրողների պաշտպանության, լրատվամիջոցների սեփականության թափանցիկությանը առնչվող հարցերում) ԵԽ չափանիշներին համապատասխանեցնելու ուղղությամբ,

- Լրատվամիջոցներին վերաբերող իրավական դաշտի պատշաճ կատարման խթանում՝ խոսքի ազատության բնագավառի եվրոպական չափանիշները հանրային իշխանությունների ամենօրյա գործունեության մեջ ներդնելու միջոցով:

Ակնկալվող արդյունքները

- Ազատ արտահայտվելու իրավունքը և լրատվամիջոցներին առնչվող իրավական դաշտը ավելի սերտորեն կմոտեցվի եվրոպական չափանիշներին:
- Կբարելավվեն լրատվամիջոցներին առնչվող իրավական դաշտի կիրարկումը և ինքնակարգավորումը՝ ԵԽ չափանիշներին համապատասխան:
- Լրագրողները ավելի լավ կհասկանան իրենց իրավունքները, կպահպանեն էթիկայի կանոնները և կվերապատրաստվեն իրենց աշխատանքը ավելի արհեստավարժ և պատասխանատու ձևով կատարելու համար, ինչպես նախատեսվում է ԵԽ համապատասխան չափանիշներով:
- Կբարելավվի լրագրության բնագավառի կրթության որակը, հատկապես լրագրողների իրավունքներին և պարտականություններին վերաբերող նոր դասընթացների ներդրման կամ առկա դասընթացների կատարելագործման միջոցով (շրջանավարտները կունենան ավելի խորը գիտելիքներ և ավելի լավ կհասկանան ազատ արտահայտվելու իրավունքին վերաբերող եվրոպական չափանիշները, իսկ լրատվամիջոցների ներկայացուցիչները կվերապատրաստվեն՝ այս չափանիշները իրենց ապագա աշխատանքում կիրառելու համար):

1.2. Մարդու իրավունքների պաշտպանության աջակցություն

1.2.1. Երեխաների իրավունքների պաշտպանություն և դպրոցներում երեխաների համար նպաստավոր և բռնությունից զերծ միջավայրի ստեղծում՝ իրազեկության բարձրացման ու մոնիտորինգի միջոցով

Տևողությունը. 01/01/2012թ. - 31/12/2014թ.

Իրականացման կարգավիճակը. առաջարկվել է Հայաստանի իշխանությունների կողմից

Ընդամենը ծախսեր. €262,400

Ֆինանսավորումը. պահանջվում է

Գործընկերներ. ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, «Քաղաքացիական հասարակության ինստիտուտ» ՀԿ (ԲՀԻ ՀԿ)

Հիմնավորման աղբյուրը. Հայաստանի ստանձնած պարտավորությունը պաշտպանել երեխաների իրավունքները և ապահովել, որ Հայաստանի դպրոցներում չլինեն բռնության դեպքեր, ինչպես նաև այս գործընթացին մասնակցելու հանրային հետաքրքրությունը:

Համառոտ նկարագրություն

Երեխաների իրավունքների պաշտպանության հիմնախնդիրը ներկայումս հասարակությունում ամենաշատ քննարկվող և կարևոր թեմաներից մեկն է: 2010թ. մարտին Կրթության և գիտության նախարարությունը (ԿԳՆ) ստեղծել է ԿԳՆ կից գործող՝ գիշերօթիկ դպրոցների անկախ հանրային մոնիտորինգի խումբ:

Հանրային մոնիտորինգի խումբը ներկայումս բաղկացած է երեխաների իրավունքների պաշտպանության բնագավառում աշխատող տեղական և միջազգային ՀԿ-ների անդամներից, ինչպիսիք են Քաղաքացիական հասարակության ինստիտուտը,

[†] Խոշտանգումների դեմ ՄԱԿ-ի կոնվենցիայի կամավոր արձանագրություն

Հայաստանի Հելսինկյան կոմիտեն, Վորլդ Վիժնը և այլն: Խմբի գործունեության մեկ տարվա ընթացքում բացահայտվել են նաև այլ դպրոցներում ֆիզիկական բռնության մի շարք դեպքեր. ուստի նախարարությունը միջոցներ է ձեռնարկել համապատասխան դատական գործ հարուցելու ուղղությամբ՝ պատժելու այս արարքների մեղավորներին: Սակայն դպրոցներում նման բռնության դեպքերի ընթացիկ մոնիտորինգը լիարժեք չէ. մշակված չեն բռնության կանխարգելման և այն երեխաներին օգնելու գործիքներն ու մեթոդները, որոնց իրավունքները ոտնահարվել են: Առկա տեղեկատվությունը ցույց է տալիս, որ հանրության մեջ երեխաների իրավունքների ոտնահարման և դաժանության դեպքերի մասին գիտակցման մակարդակը բավականին ցածր է. բռնության շատ ձևեր, ինչպիսիք են հրապարակային նվաստացումը, սպառնալիքը, թեթև ֆիզիկական վնասվածքների հարուցումը չեն ընկալվում հանրության կողմից որպես իրավախախտում, որը պետք է պատժվի քրեական կամ վարչական օրենքով: Հետևաբար, նախարարությունը իր առջև նպատակ է դրել օգտագործել քաղաքացիական հասարակության ներուժը այս հարցում առկա խնդիրների, այդ թվում՝ բռնության դեպքերի բացահայտման, այդ դեպքերի դեմ պայքարելու առաջարկությունների և ռազմավարությունների մշակման համար:

Ընդհանուր նպատակը

Ծրագրի նպատակն է ստեղծել աշխատող մեխանիզմներ երեխաների իրավունքները պաշտպանելու և դպրոցներում երեխաների նկատմամբ բռնության կիրառումը կանխարգելելու համար՝ հանրային մոնիտորինգի գործող խմբի լիազորությունները ընդլայնելու և նրա իրավասության մեջ ոչ միայն գիշերօթիկ, այլև երկրի բոլոր դպրոցները ներառելու միջոցով:

Խնդիրները

- Ուսուցիչների վերապատրաստում՝ երեխաների դեմ ցանկացած տեսակի բռնության անընդունելիության ըմբռնման մակարդակը բարձրացնելու համար.
- Երեխաների իրազեկվածության բարձրացում իրենց իրավունքների մասին՝ իրենց և միմյանց նկատմամբ բռնությունը կանխարգելելու նպատակով,
- Դպրոցներում բռնության հնարավոր դեպքերի բացահայտման և կանխարգելման գործունե մեխանիզմների մշակում և փորձարկում,
- Բռնության զոհերի պաշտպանության մեխանիզմների ստեղծում,
- Հանրային մոնիտորինգի խմբի կարողությունների բարելավում,
- Մոնիտորինգի մեթոդաբանության մշակում և դրա հիման վրա փաստացի մոնիտորինգի իրականացում պատահական հիմունքով ընտրված դպրոցներում, ինչպես նաև հատուկ և գիշերօթիկ դպրոցներում,
- Թեժ գծի ստեղծում և բնակչությունից ստացվող ահազանգերին ի պատասխան ըստ անհրաժեշտության միջոցների ձեռնարկում:

Անկախվող արդյունքները

- Կմշակվեն ուսուցիչների համար երեխաների իրավունքների պաշտպանության և բռնության կանխարգելման վերաբերյալ վերապատրաստման ծրագրեր:
- Կպատրաստվի ուսուցիչների, բուհերի ուսանողների և ավագ դպրոցի աշակերտների համար վերապատրաստում ացնկացնող մոտ 25 մասնագետ:
- Վերապատրաստող մասնագետները դասընթացներ կանցկացնեն մոտ 750 ուսուցչի համար:
- Կմշակվեն, կտպագրվեն և կբաշխվեն վերապատրաստման նյութեր, այդ թվում՝ վերապատրաստման ծրագրերի մասին, ինչպես նաև երեխաների համար իրենց իրավունքների և որևէ տեսակի բռնության անընդունելիության մասին տեղեկատվական պաստառներ, գրքույկներ և այլն:
- Վերապատրաստող մասնագետները դասընթացներ կանցկացնեն 50 ուսանողի համար, ուսանողները կվերապատրաստեն ավագ դպրոցի մոտ 500 աշակերտի,

իսկ ավագ դպրոցի աշակերտները կվերապատրաստեն միջնակարգ դպրոցի մոտ 5000 աշակերտի (կօգտագործվի կասկադային վերապատրաստման մոդելը):

- Հանրային մոնիտորինգի խումբը և ՔՀԻ ՀԿ-ի աշխատակիցները կվերահսկեն վերապատրաստման գործընթացը:
- Կմշակվեն և դպրոցներում կկիրառվեն ուսուցիչների էթիկայի և վարվեցողության կանոնները, որոնք ուղղված կլինեն երեխաների իրավունքների ոտնահարման և երեխաների նկատմամբ բռնության կիրառման դեպքերի կանխարգելմանը:
- Կմշակվեն ներ-գերատեսչական և միջ-գերատեսչական փաստաթղթեր՝ ուղղված դպրոցներում բռնության զոհերի պաշտպանությանը:
- Կմշակվեն և դպրոցներում կփորձարկվեն հանրային մոնիտորինգի խմբի հնգամյա ռազմավարությունը և գործողությունների ծրագիրը: Կամրապնդվեն և կընդլայնվեն հանրային մոնիտորինգի խմբի դերը և գործառնությունները:
- Կգործի թեժ գիծ, և ստացված ահազանգերին ի պատասխան ըստ անհրաժեշտության կձեռնարկվեն միջոցներ:
- Կբարձրանա հանրային իրազեկվածության մակարդակը երեխաների իրավունքների պաշտպանության և բռնության կանխարգելման ձևերի մասին:

2. ՕՐԵՆՔԻ ԳԵՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

2.1. Արդարադատություն

2.1.1. Քրեական օրենսգրքի և քրեակատարողական համակարգի բարելավում

Տևողությունը. 01/07/2012թ. - 31/07/2013թ. (ենթակա է հաստատման)

Իրականացման կարգավիճակը. առաջարկվել է Հայաստանի իշխանությունների կողմից *Ընդամենը ծախսեր.* մոտ €1,000,000

Ֆինանսավորումը. պահանջվում է ֆինանսավորում

Գործընկերներ. ՀՀ արդարադատության նախարարություն, ՀՀ գլխավոր դատախազություն, դատաիրավական համակարգի համապատասխան հաստատություններ

Հիմնավորման աղբյուրը.

- Խոշտանգումների և անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի կամ պատժի կանխարգելման եվրոպական կոմիտեի 2006թ. գեկույցը (CPT/Inf (2006) 38): Նախարարների կոմիտեի թիվ CM/Rec(2010)1 հանձնարարականը անդամ պետություններին Եվրոպական պրոբացիոն կանոնների վերաբերյալ.
- Անչափափաս իրավախախտների նկատմամբ պատժամիջոցների և այլ միջոցների կիրառման եվրոպական կանոնների վերաբերյալ Նախարարների կոմիտեի թիվ CM/Rec(2008)11 հանձնարարականը անդամ պետություններին :

Համառոտ նկարագրություն

Քրեակատարողական համակարգի համակողմանի բարեփոխումների իրականացման համար անհրաժեշտ է առնվազն երկու նոր բանտային շինությունների կառուցում և գոյություն ունեցող շինությունների հիմնավոր վերակառուցում: Միևնույն ժամանակ, որպեսզի քրեական օրենքները և ուղղիչ համակարգը արդյունավետ լինեն, անհրաժեշտ է իրականացնել զուգահեռ օրենսդրական և ինստիտուցիոնալ բարեփոխումներ: Բարեփոխումների փաթեթի այս բաղադրիչն է, որ հիմք է հանդիսացել արտաքին

գործընկերների և նվիրատուների, այդ թվում՝ ԵԽ-ի հետ համագործակցության առաջարկի համար:

Օրենսդրական բարեփոխումների նպատակն է արդիականացնել քրեակատարողական համակարգը ՀՀ քրեական օրենսգրքում փոփոխություններ կատարելու միջոցով և մշակել եվրոպական չափանիշներին համապատասխան՝ այլընտրանքային դատավճիռների և առանց ազատազրկման պատժամիջոցների կիրառման համակարգ:

ՀՀ քրեական օրենսգրքը ընդունվել է 2003թ. և հետագայում ենթարկվել բազմաթիվ լրամշակումների: ՀՀ արդարադատության նախարարությունը նախաձեռնել է ներկա օրենսգրքով սահմանված պատժամիջոցների համակարգի արդյունավետության գնահատում: ՀՀ արդարադատության նախարարության խնդրանքով Եվրոպայի խորհուրդը 2011թ. հուլիսին փորձագիտական կարծիք է տրամադրել ՀՀ քրեական օրենսգրքի և քրեական դատավարության օրենսգրքի դրույթների վերաբերյալ՝ այլընտրանքային պատժամիջոցների և նախնական կալանքի այլընտրանքների, ինչպես նաև պրոբացիոն ծառայությունների կազմակերպման և գործունեության կապակցությամբ՝ հիմնվելով Եվրոպայում կիրառվող լավագույն գործելակերպերի վրա: Փորձագիտական կարծիքը կարող է ծառայել որպես ելակետ և ամուր հիմք ներկա օրենսդրությունը լրամշակելու համար՝ համայնքային պատժամիջոցների և այլընտրանքային այլ պատժամիջոցների կիրառումը ընդլայնելու և պրոբացիոն լիարժեք գործող ծառայություն ստեղծելու նպատակով:

Ընդհանուր նպատակը

Ազատազրկմամբ դատավճիռների կիրառման կրճատում՝ եվրոպական չափանիշներին համապատասխան:

Խնդիրները

- Նախնական կալանավորմանը այլընտրանք հանդիսացող տարբերակների խթանում՝ ԵԽ իրավական փորձագիտական գիտելիքների հիման վրա ՀՀ քրեական օրենսգրքի համապատասխան դրույթները լրամշակելու միջոցով:
- Ընդլայնել համայնքային պատժամիջոցների և այլ այլընտրանքային պատժամիջոցների կիրառման շրջանակները և զարգացնել կալանքից վաղաժամկետ ու պայմանական ազատման համակարգը:
- Դատավորների, դատախազների, իրավաբանների և ԴԱՀԿ պաշտոնյաների համար անցկացնել դասընթացներ տվյալ ոլորտում նոր կամ լրամշակված իրավական ակտերի կիրարկման թեմայով:

Ակնկալվող արդյունքները

- Կբացահայտվեն ուղղիչ համակարգի օրենսդրական, ինստիտուցիոնալ և գործառնական բարեփոխումների կարիքները:
- Կլրամշակվի ՀՀ քրեական օրենսգրքը. այն կնախատեսի այլընտրանքային պատժամիջոցների լայն շրջանակ, ինչպես նաև կներառի հատուկ դրույթներ անչափահաս իրավախախտների համար: Կզարգանա պատիժը կրելուց պայմանական / վաղաժամկետ ազատման համակարգը, կմշակվեն և ազգային իշխանություններին, արագացված կարգով ընդունման նպատակով, կներակայացվեն համապատասխան իրավական ակտերի նախագծերը պրոբացիոն ծառայության կազմակերպման և գործունեության վերաբերյալ:
- Կմշակվեն ազատազրկում չնախատեսող դատավճիռների արդյունավետության գնահատման չափանիշները:
- Հայաստանյան շահառուների, այդ թվում՝ իշխանությունների և հանրային հատվածի համար կկազմակերպվեն լավագույն գործելակերպերի վերաբերյալ իրազեկության բարձրացման միջոցառումներ, վերապատրաստման սեմինարներ

և ուսուցողական այցեր, կկազմակերպվի նաև համապատասխան փաստաթղթերի հայերեն թարգմանությունը:

2.1.2. Քրեակատարողական համակարգի բարեփոխումներ

Տևողությունը. 2013թ. - 31/12/2015թ. (ենթակա է հաստատման)

Իրականացման կարգավիճակը. առաջարկվել է Հայաստանի իշխանությունների կողմից *Ընդամենը ծախսեր.* մոտ €5,000,000 (ներառում է պրոբացիոն ծառայության կանոնավոր գործունեության համար անհրաժեշտ սարքավորումների ձեռքբերումը)

Ֆինանսավորումը. պահանջվում է ֆինանսավորում

Գործընկերներ. ՀՀ արդարադատության նախարարություն, ՀՀ արդարադատության նախարարության քրեակատարողական վարչություն, ՀՀ արդարադատության նախարարության դատական ինստիտուտ, տեղական ՀԿ-ներ:

Հիմնավորման աղբյուրը. Խոշտանգումների և անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի կամ պատժի կանխարգելման եվրոպական կոմիտեի 2006թ. գեկույցը (CPT/Inf (2006) 38), անդամ պետություններին Նախարարների կոմիտեի թիվ CM/Rec(2010)1 հանձնարարականը Պրոբացիայի մասին ԵԽ կանոնների վերաբերյալ, Նախարարների կոմիտեի (նախկին Ագոյի խումբ) հանձնարարականները:

Համառոտ նկարագրություն

Պրոբացիայի մասին Եվրոպայի Խորհրդի կանոններին համապատասխան պրոբացիոն համակարգի ստեղծման և գործունեության բարելավում

Ընդհանուր նպատակը

Ստեղծել նախկինում ձեռքբերված անձանց սոցիալական ինտեգրման համակողմանի համակարգ, բարելավել դատապարտված անձանց հետ տարվող սոցիալ-հոգեբանական աշխատանքի համակարգը:

Խնդիրները

- Պրոբացիոն ծառայության և դրան առնչվող այլ ծառայությունների ինստիտուցիոնալ հզորացման միջոցառումների բարելավում,
- Դատապարտյալների համար նախքան կալանքից ազատումը իրականացվող՝ հասարակական վերաինտեգրման ծրագրերի մշակում,
- Պատիժը կրելուց պայմանական ազատման և վերականգնողական արդարադատության համակարգի զարգացում,
- Ազատազրկում չնախատեսող դատավճիռների կատարման վերահսկողության համար տեխնիկական սարքավորման, այդ թվում՝ ՏՏ սարքավորումների և հսկողական ապարանջանների ձեռքբերում,
- Մարզային պրոբացիոն կենտրոնների շենքերի վերանորոգում և անհրաժեշտ կահույքի ու գրասենյակային սարքավորումների ձեռքբերում,
- Եվրոպայի խորհրդի չափանիշներին և լավագույն եվրոպական գործելակերպերին համապատասխան՝ բանտային հաստատությունների կառավարման բարելավում,
- Բանտային հաստատությունների և պրոբացիոն կենտրոնների աշխատակիցների ուսուցման համար վերապատրաստման կենտրոնի ստեղծման աջակցություն,
- Բանտային հաստատությունների և պրոբացիոն ծառայությունների աշխատակիցների նախնական և ընթացիկ վերապատրաստման ուսումնական ծրագրի մշակում:

Ակնկալվող արդյունքները

- Կստեղծվի պրոբացիոն ծառայությունը՝ պրոբացիայի մասին Եվրոպայի Խորհրդի կանոններին և լավագույն եվրոպական գործելակերպերին համապատասխան:

- Կիրականացվի պրոբացիոն ծառայության աշխատակիցների նախնական և ընթացիկ վերապատրաստում՝ նրանց և բանտային համակարգի աշխատողների համար ստեղծված վերապատրաստման կենտրոնում:

2.1.3. Աջակցություն արդարադատության մատչելիությանը*

Տևողությունը. 01/10/2009թ. - 31/12/2012թ.

Իրականացման կարգավիճակը. ընթացքի մեջ է

Ընդամենը ծախսեր. €4,159,500

Ֆինանսավորումը. Ֆինանսավորումն ապահովված է (ԵՄ/ԵԽ համատեղ ծրագիր)

Գործընկերներ. ՀՀ արդարադատության նախարարություն, ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի (օմբուդսմենի) գրասենյակ, Փաստաբանների պալատ, Փաստաբանների դպրոց, Արդարադատության ակադեմիա, ՀԿ-ներ

Հիմնավորման աղբյուրը.

- ՄԻԵԴ-ի վճիռները, որոնցում արձանագրվել են խախտումներ Հայաստանում,
- Արդարադատության արդյունավետության եվրոպական հանձնաժողովի զեկույցը,
- Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի զեկույցները Հայաստան կատարած իր այցերի վերաբերյալ,
- Նախարարների կոմիտեի (նախկին Ազոյի խմբի) հանձնարարականները,
- Ազգային իշխանությունների և գործընկեր հաստատությունների խնդրանք՝ ՄԻԵԴ-ի և վերջինիս՝ վճիռների կատարման վարչության հետ միջոցառումներ և խորհրդակցություններ իրականացնելու վերաբերյալ:

Համառոտ նկարագրություն

Ծրագրի նպատակն է աջակցել Հայաստանում արդարադատության ոլորտի բարեփոխմանը՝ ինստիտուցիոնալ կարողությունների զարգացման, իրավաբանների վերապատրաստման և օրենսդրական աջակցության տրամադրման միջոցով:

Ընդհանուր նպատակները

Խթանել Հայաստանում օրենքի գերակայությունը և մարդու իրավունքների պաշտպանությունը իրավաբանների և փաստաբանների վերապատրաստման կատարելագործման միջոցով, աջակցել արդարադատության ոլորտի բարեփոխմանը դատախարակական համակարգի արդյունավետության բարելավման միջոցով, մեծացնել արդարադատության մատչելիությունը ընդհանուր ազգաբնակչության համար և ապահովել անվճար / մատչելի պայմաններով ծառայություններ խոցելի խմբերի համար:

Խնդիրները

- Աջակցություն ՀՀ փաստաբանների պալատին,
- Աջակցություն դատավորների և դատարանների անձնակազմի կրթության և վերապատրաստման կատարելագործմանը,
- Աջակցություն արդարադատության մատչելիությանը և դատախարակական համակարգի թափանցիկությանը:

Անկալվող արդյունքները

Աջակցություն ՀՀ փաստաբանների պալատին (1-ին բաղադրիչ).

- Կհիմնվի և կսկսի գործել Փաստաբանների դպրոցը:

* «Ազգային իշխանությունների հետ համաձայնեցնելու դեպքում հավանաբար կմշակվի այս ծրագիրը շարունակող մեկ այլ ծրագիր, որը կներառի Փաստաբանների դպրոցի կենսակայունության ծրագրի իրականացումը, ինչպես նաև արդարադատության ապագա ակադեմիայի համար համանման ծրագրի մշակումը և իրականացումը»:

- Կմշակվեն Փաստաբանների դպրոցի քննությունների կանոնները և թեստավորման ընթացակարգերը, կստեղծվեն այս ընթացակարգերի իրականացման համար անհրաժեշտ կարողություններ:
- Կդրվեն փաստաբանության թեկնածուների պարտադիր նախնական վերապատրաստման և արտոնագրված փաստաբանների պարտադիր շարունակական իրավական կրթության հիմքերը:

Աջակցություն դատավորների և դատարանների անձնակազմի կրթության և վերապատրաստման կատարելագործմանը (2-րդ բաղադրիչ).

- Կընդունվեն օրենսդրական ակտեր Դատական դպրոցում դատավորության թեկնածուների ընտրության նպատակով քննությունների անցկացման ընթացակարգերի և եվրոպական չափանիշներին համապատասխան նրանց նախնական վերապատրաստման վերաբերյալ:
- Կկատարելագործվի դատավորների նախնական և ընթացիկ վերապատրաստումը, ինչպես նաև դատարանների անձնակազմի վերապատրաստումը:

Աջակցություն արդարադատության մատչելիություննաը և դատական համակարգի թափանցիկությանը (3-րդ բաղադրիչ).

- Կստեղծվի պատշաճ օրենսդրական դաշտ, կմշակվեն անվճար իրավաբանական օգնության տրամադրման ընթացակարգեր:
- Բողոքարկմանը, դատական վճիռների ծանուցմանը և դատարան տրվող հայցադիմումներից զանձվող պետական տուրքի վճարմանը վերաբերող օրենսդրությունը կհամապատասխանի ՄԻԵԿ-ի պահանջներին:

2.1.4. Դատախարակական բարեփոխումների կատարելագործում

Տևողությունը. 01/03/2011թ. - 31/08/2013թ.

Իրականացման կարգավիճակը. ընթացքի մեջ է

Ընդամենը ծախսեր. €154,000 (Հայաստանին բյուջետային հատկացման մոտավոր գումարը՝ ԵՄ/ԵԽ տարածաշրջանային ծրագրի €923,995 ընդհանուր գումարից)

Ֆինանսավորման կարգավիճակը. Ֆինանսավորումն ապահովված է (ԵՄ/ԵԽ համատեղ ծրագիր՝ Արևելյան Գործընկերության գործիք (ԱԳԳ))

Գործընկերներ. Շահառու երկրների արդարադատության նախարարություններ, դատախարակական հաստատություններ

Հիմնավորման աղբյուրը.

- ՄԻԵԴ-ի վճիռները, որոնցում արձանագրվել են ՄԻԵԿ-ի խախտումներ Հայաստանում,
- ՆԿ և ԵԽԽՎ հանձնարարականները,
- Արդարադատության արդյունավետության եվրոպական հանձնաժողովի հանձնարարականը դատախարակական համակարգի անկախության, արդյունավետության և արհեստավարժության բարձրացման վերաբերյալ:

Համառոտ նկարագրություն

Ծրագիրը ի մի է բերում բոլոր մասնակից շահառու և օժանդակող երկրների փորձը և գիտելիքները: Այն հնարավորություն է ստեղծում քննարկել մասնակից երկրներում համապատասխան եվրոպական չափանիշների իրականացման իրավական և գործնական խոչընդոտները և հետագա փոփոխություններ կատարել իրենց համապատասխան քաղաքականություններում ծրագրի, ԵԽ մոնիտորինգային մեխանիզմների, ԵՄ ծրագրի իրականացման ընթացիկ հաշվետվությունների և հենց շահառու երկրների բացահայտած հատկապես մտահոգիչ բնագավառներում:

Ընդհանուր նպատակը

Ծրագրի ընդհանուր նպատակն է օժանդակել և զարգացնել դատիրավական համակարգի ընթացիկ բարեփոխումները՝ մասնակից շահառու երկրներում դատական համակարգերի անկախության, արդյունավետության և արհեստավարժության բարձրացման նպատակով՝ տեղեկությունների փոխանակման և լավագույն գործելակերպերի մասին տեղեկատվության տրամադրման միջոցով:

Խնդիրները

Դատիրավական համակարգին վերաբերող համապատասխան եվրոպական չափանիշների և դրանց իրականացման կարգավիճակի մասին քննարկումների ապահովում, լավագույն գործելակերպերի բացահայտում, հիմնական եզրակացությունների ամփոփում և տարածում:

Ակնկալվող արդյունքները

Կբացահայտվեն վերը հիշատակված բնագավառներում համապատասխան եվրոպական չափանիշների իրականացման իրավական և գործնական խոչընդոտները: Կմշակվեն այս խոչընդոտները հաղթահարելու առաջարկություններ և լավագույն գործելակերպերին համահունչ մոտեցումներ:

Ծրագրի առաջարկությունները կտրամադրվեն ազգային իշխանություններին և մյուս շահառուներին:

2.2. Օրինականությանը սպառնացող վտանգներ

2.2.1. Լավ կառավարում և կոռուպցիայի դեմ պայքար

Տևողությունը. 01/03/2011թ. - 31/08/2013թ.

Իրականացման կարգավիճակը. ընթացքի մեջ է

Ընդամենը ծախսեր. €187,700 (Հայաստանին բյուջետային հատկացման մոտավոր գումարը՝ ԵՄ/ԵԽ տարածաշրջանային ծրագրի €1,126,365 ընդհանուր գումարից)

Ֆինանսավորումը. ֆինանսավորումն ապահովված է (ԵՄ/ԵԽ համատեղ ծրագիր՝ Արևելյան Գործընկերության գործիք (ԱԳԳ))

Գործընկերները. ՀՀ արդարադատության նախարարություն, ՀՀ ոստիկանություն, ՀՀ ֆինանսների նախարարություն, Արդարադատության խորհուրդ, հակակոռուպցիոն բնագավառի մասնագիտացված մարմիններ և ՀՀ ԿԲ ֆինանսական դիտարկումների կենտրոն, քաղաքացիական հասարակության և մասնավոր ոլորտի ընկերակցություններ, Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով, ՀՀ գլխավոր դատախազություն, բարձրագույն ատյանի դատարան

Հիմնավորման աղբյուրը. Կոռուպցիայի դեմ պայքարող պետությունների խմբի (GRECO) հանձնարարականները, Փողերի լվացման դեմ մեխանիզմների գնահատման ԵԽ-ի հանձնախմբի (MONEYVAL) հանձնարարականները:

Համառոտ նկարագրություն

Այս ծրագրի նպատակն է հզորացնել Հայաստանում (ինչպես նաև Արևելյան գործընկերության նախաձեռնության մյուս անդամ պետություններում) կոռուպցիայի կանխարգելման և օրենքների կիրարկման ազգային կարողությունները՝ կառավարման արդյունավետությունը բարձրացնելու և կոռուպցիայի դեմ պայքարն ամրապնդելու նպատակով:

Ավելին, տարածաշրջանային այս ծրագիրը, որպես ԱԳ/ԵԽ ծրագրի բաղկացուցիչ մաս.

- Կնպաստի տարածաշրջանային երկխոսության աշխուժացմանը, և կստեղծի տնտեսական հանցագործությունների դեմ պայքարի և կանխարգելման լավագույն գործելակերպերի մասին տեղեկությունների տարածման հնարավորություն:
- Լավ կառավարումը և կոռուպցիայի դեմ պայքարը այսօր ևս առաջնահերթ են ճանաչվում, ուստի և Արևելյան գործընկերը կվերստուգի տվյալ ծրագրի արդյունքները և աշխատանքները:
- Կիրառված Կոռուպցիայի դեմ պայքարող պետությունների խմբի (GRECO) և Փողերի լվացման դեմ մեխանիզմների գնահատման ԵԽ հանձնախմբի (MONEYVAL) հանձնարարականները՝ պիլոտային միջոցառումների իրականացման միջոցով:
- ԴԱՀԿ աշխատակիցները և կոռուպցիայի դեմ պայքարի մեջ ուղղակիորեն ներգրավված անձինք կանցնեն մասնագիտական վերապատրաստում՝ կոռուպցիոն բնույթի իրավախախտումները բացահայտելու և քննելու ուղղությամբ (Կոռուպցիայի դեմ պայքարող պետությունների խմբի գնահատման առաջին և երկրորդ համատեղ զեկույց, vi համձ):

Ընդհանուր նպատակը

Բարելավել բարեփոխումների ընթացքը վեց գործընկեր պետություններում՝ կիրառելով բազմակողմանի մոտեցում և Արևելյան գործընկերության առաջին պլատֆորմում ներառված հիմնական բնագավառներում այդ երկրների գործելակերպերը մոտեցնել ԵԽ ու ԵՄ չափանիշներին:

Խնդիրը

Լավ կառավարման ամրապնդում, հանրային կառավարման և քրեական արդարադատության ոլորտի կարողությունների հզորացում՝ ԵԽ կոնվենցիաների և միջազգային այլ համաձայնագրերի դրույթներին համապատասխան կոռուպցիայի արդյունավետ կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի նպատակով:

Բոլոր միջոցառումները կիրականացվեն տարածաշրջանային մոտեցման կիրառմամբ՝ միևնույն ժամանակ համատեղելով տեխնիկական խորհրդատվությունը, վերապատրաստումը, գնահատումները, մեթոդաբանությունների մշակումը, ինչպես նաև արդյունավետ կառավարման, կոռուպցիայի և փողերի լվացման դեմ պայքարի բնագավառներում քաղաքականությունների մշակումը և գործիքների փոխանակումը:

Ակնկալվող արդյունքները

- Հայաստանը կմշակի լավ կառավարման ամրապնդման և կոռուպցիայի դեմ պայքարի քաղաքականության ու կանխարգելման միջոցներ և կստանձնի դրանք իրականացնելու պարտավորությունը:
- Հայաստանին կտրամադրվեն տնտեսական հանցագործությունների դեմ պայքարում օրենքների և իրավական մեխանիզմների արդյունավետ կիրարկման գործիքներ:
- Իր կարիքները հասցեագրելու համար Հայաստանը արդյունավետ կերպով կկիրառի և կիրականացնի լավ կառավարման և կոռուպցիայի դեմ պայքարի եվրոպական և միջազգային չափանիշները:

2.2.2. Համագործակցություն կիբեռ հանցագործությունների դեմ պայքարում

Տևողությունը. 01/03/2011թ. - 31/08/2013թ.

Իրականացման կարգավիճակը. ընթացքի մեջ է

Ընդամենը ծախսեր. €120,700 (Հայաստանին բյուջետային հատկացման մոտավոր գումարը՝ ԵՄ/ԵԽ տարածաշրջանային ծրագրի €724,000 ընդհանուր գումարից)

Ֆինանսավորումը. Ֆինանսավորումն ապահովված է (ԵՄ/ԵԽ համատեղ ծրագիր՝ Արևելյան Գործընկերության գործիք (ԱԳԳ))

Գործընկերներ. ՀՀ արդարադատության նախարարություն, ՀՀ ոստիկանություն, ՀՀ ֆինանսների նախարարություն, Արդարադատության խորհուրդ, Դատախազության կոլեգիա, մասնագիտացված մարմիններ, տեղական ՀԿ-ներ, ՀՀ գլխավոր դատախազություն, Դատախազության ազգային ակադեմիա, Օմբուդսմենի գրասենյակ
Հիմնավորման աղբյուրը. Կիբեռ հանցագործությունների մասին կոնվենցիա (ETS No. 185), Քրեական գործերով փոխադարձ օգնության եվրոպական կոնվենցիայի երկրորդ լրացուցիչ արձանագրություն (ETS No. 182), Ֆինանսական գործողությունների աշխատանքային խումբ (FATF):

Համառոտ նկարագրություն

Այս ծրագրի նպատակն է հզորացնել Հայաստանում (ինչպես նաև Արևելյան Գործընկերության նախաձեռնության մյուս անդամ պետություններում) հանցագործությունների արդյունավետ քննության և դատական կարգով հետապնդման կարողությունները, ինչպես նաև համագործակցել դրանց դեմ պայքարում: Ակնկալվում է, որ ծրագրի վերջում Հայաստանում (ինչպես նաև ԱԳՆ մյուս երկրներում) կիրառվող չափանիշները և գործելակերպերը ավելի կհամապատասխանեն միջազգային չափանիշներին, այդ թվում՝ Կիբեռ հանցագործությունների մասին Բուդապեշտի կոնվենցիային. կիբեռ հանցագործություններին առնչվող տարածաշրջանային և տեղական գերակայությունների վերաբերյալ մի փաստաթուղթ, որը պետք է ընդունեն Արևելյան Գործընկերության երկրները: Նաև ակնկալվում է, որ կընդունվի Արևելյան Գործընկերության յուրաքանչյուր երկրի գնահատման զեկույցը:

Ծրագիրն ուղղված է կիբեռ հանցագործություններին առնչվող հետևյալ խնդիրների լուծմանը.

- Քաղաքականությունների մշակում և որոշում կայացնող անձանց իրազեկության բարձրացում. ծրագիրը կբարձրացնի որոշում կայացնող անձանց իրազեկվածության մակարդակը և կօգնի որոշել կիբեռ հանցագործություններին և էլեկտրոնային ապացույցներին առնչվող ռազմավարական գերակայությունները:
- Կիբեռ հանցագործությունների մասին Բուդապեշտի կոնվենցիայի վրա հիմնված ներդաշնակ և արդյունավետ օրենսդրություն. ծրագրի շրջանակներում, բացի այլ աշխատանքներից, կիրականացվի նաև առկա օրենսդրության գնահատում, կտրամադրվի աջակցություն օրենսդրության լրամշակման առաջարկությունների պատրաստման և օրենսդրության արդյունավետության գնահատման ուղղությամբ՝ հիմնվելով արդարադատության ոլորտի վիճակագրության և նախադեպային իրավունքի վրա:
- Կիբեռ հանցագործությունների թեմայով դատաիրավական և օրենքների կիրարկման ուղղություններով վերապատրաստման իրականացում,
- Օրենքների կիրարկում. ինտերնետային ծառայություններ մատուցող կազմակերպությունների համագործակցության ապահովում կիբեռ հանցագործությունների հետաքննության հարցում,
- Միջազգային, այդ թվում՝ դատաիրավական մարմինների և ոստիկանության համագործակցություն և 24 ժամ/ 7 օր աշխատող տեղեկատվական կենտրոնների հզորացում,
- Ֆինանսական հետաքննություններ. փողերի լվացման վերահսկողությանը և կանխարգելմանը, ինչպես նաև համացանցում ապօրինի ձանապարհով ձեռք բերված հասույթի որոնմանը և բռնագրավմանը ուղղված միջոցառումներ:

Ընդհանուր նպատակը

Բարելավել բարեփոխումների ընթացքը վեց գործընկեր պետություններում՝ կիրառելով բազմակողմանի մոտեցում և Արևելյան Գործընկերության առաջին պլատֆորմում

ներառված հիմնական բնագավառներում այդ երկրների գործելակերպերը մոտեցնել ԵԽ ու ԵՄ չափանիշներին:

Խնդիրը

Հզորացնել Հայաստանի քրեակատարողական մարմինների կարողությունները եվրոպական և միջազգային գործիքների և գործելակերպերի կիրառմամբ կիբեռ հանցագործությունների դեմ պայքարում արդյունավետորեն համագործակցելու հարցում:

Ակնկալվող արդյունքները

- Հայաստանը կմշակի կիբեռ հանցագործություններին առնչվող ռազմավարական գերակայությունները և կիրականացնի ձեռնարկված միջոցառումների գնահատում,
- Հայաստանին կտրամադրվեն կիբեռ հանցագործությունների դեմ միջոցներ ձեռնարկելու գործիքներ,
- Հայաստանը ավելի ակտիվորեն կմասնակցի կիբեռ հանցագործությունների դեմ միջազգային պայքարին:

3. ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

3.1. Ժողովրդավարական կառավարում

3.1.1. Աջակցություն տեղական ինքնակառավարման բարեփոխումներին

Տևողությունը. 01/01/2012թ. - 31/12/2015թ.

Իրականացման կարգավիճակը. առաջարկվել է Հայաստանի իշխանությունների կողմից
Ընդամենը ծախսեր. €1,000,000

Ֆինանսավորումը. պահանջվում է ֆինանսավորում. 2012-2013թթ. կանոնավոր բյուջեից կարող է տրամադրվել €50,000

Գործընկերներ. ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն, ՀՀ ֆինանսների նախարարություն, Ազգային ժողով, համայնքային միություններ
Հիմնավորման աղբյուրը. Հայաստանի կառավարության հայտը, Եվրոպայի խորհրդի տեղական և տարածքային իշխանությունների կոնգրեսի (Կոնգրես) մոնիտորինգային հաշվետվությունները, ԵԽ փորձագիտական հաշվետվությունները և հիմք-ուսումնասիրությունները:

Համառոտ նկարագրություն

Ծրագրի նպատակն է աջակցել ՀՀ կառավարությանը ապակենտրոնացման բարեփոխումների իրականացման հարցում՝ հիմնվելով ԵԽ փորձագետների հետ խորհրդակցությունների արդյունքում ՀՀ կառավարության պատրաստած գործողությունների ծրագրի վրա:

Ընդհանուր նպատակը

Աջակցել տեղական ինքնակառավարման բարեփոխումներին, այդ թվում՝ տարածքային կառավարման բարեփոխումներին և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կարողությունների հզորացմանը, տրամադրել իրավական և փորձագիտական օժանդակություն և քաղաքականությունների գծով խորհրդատվություն:

Խնդիրները

- Հարկաբյուջետային ապակենտրոնացում,

- Եւ չափանիշներին համապատասխան՝ տեղական ինքնակառավարմանը վերաբերող օրենսդրության կատարելագործում,
- Տեղական ինքնակառավարման խնդիրների ներառում Պետական կառավարման բարեփոխման (ՊԿԲ) տարածքային կառավարման բաղադրիչում, միջ-համայնքային համագործակցության խրախուսում:
- Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կարողությունների զարգացման և վերապատրաստման միջոցառումների իրականացում:

Անկախ վող արդյունքները

Եւ կտրամադրի աջակցություն, և կիրականացվեն տեղական ինքնակառավարման ու հարկաբյուջետային ապակենտրոնացման բարեփոխումները: Եւ չափանիշներին համապատասխան՝ կվերանայվի և կկատարելագործվի օրենսդրությունը, կմշակվեն տարածքային կառավարման բարեփոխումները, կհզորանան տեղական ինքնակառավարման մարմինների կարողությունները:

3.1.2. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կարողությունների զարգացում

Տևողությունը. 01/01/2011թ. - 31/12/2014թ.

Իրականացման կարգավիճակը. առաջարկվել է Հայաստանի համայնքային միությունների և ազգային իշխանությունների կողմից

Ընդամենը ծախսեր. €245,000

Ֆինանսավորման կարգավիճակը. պահանջվում է ֆինանսավորում

Գործընկերներ. Հայաստանի համայնքների միություն, ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն

Հիմնավորման աղբյուրը. Հայաստանի կառավարության և Հայաստանի համայնքների միության հայտը, Եւ տեղական և միջազգային փորձագետների հաշվետվությունները, հիմք-ուսումնասիրությունները և գնահատումները, Կոնգրեսի մոնիտորինգային հաշվետվությունները, տեղական ինքնակառավարման մարմինների պաշտոնական փաստաթղթերը և հրապարակումները:

Համառոտ նկարագրություն

Ծրագրի նպատակն է աջակցել ՀՀ կառավարությանը և Համայնքների միությանը Հայաստանի տեղական ինքնակառավարման մարմինների վարչական կարողությունները զարգացնելու ուղղությամբ՝ Եւ փորձագետների հետ խորհրդակցության արդյունքում ՀՀ կառավարության պատրաստած գործողությունների ծրագրի հիման վրա ապակենտրոնացման ռազմավարության իրականացմանը զուգահեռ:

Ընդհանուր նպատակը

Զարգացնել ՀՀ տեղական ինքնակառավարման մարմինների վարչական կարողությունները, որպեսզի նրանք կարողանան ապակենտրոնացման ռազմավարությանը համաձայն իրենց փոխանցվող ֆինանսական միջոցները և լիազորությունները օգտագործել ըստ պատշաճի և քաղաքացիներին տրամադրել որակյալ ծառայություններ:

Խնդիրները

ՀՀ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ներքին կառավարման ինստիտուցիոնալ մեխանիզմների մեջ ուժեղացնել հանրային էթիկան և մարդկային ռեսուրսների կառավարումը: Բացահայտել, գովաբանել և տեղական ինքնակառավարման մարմինների միջև տարածել լավագույն գործելակերպերը՝ փորձի և գիտելիքների փոխանակման նպատակով:

Անկախ վող արդյունքները

- Տեղական ինքնակառավարման մակարդակում մարդկային ռեսուրսների ժամանակակից կառավարման (ՄՌԿ) խթանում, որի շրջանակներում կկարևորվեն աշխատակազմի համալրման հստակ և արդյունավետ ընթացակարգերը, գնահատման մեխանիզմները, ինչպես նաև աշխատակիցների որակյալ վերապատրաստումը:
- Տեղական ինքնակառավարման մարմինների աշխատակիցների համար կիրականացվի հանրային էթիկայի կանոնների համեմատական վերլուծություն, որի հիման վրա կորոշվի օրինակելի մոդելը: Այսպիսով ծրագիրը կօգնի տեղական ինքնակառավարման մակարդակի վարչական աշխատողներին փոխել իրենց գործելակերպերը՝ ինքնագնահատման, համեմատությունների և իրենց գործընկերների կարծիքը հաշվի առնելու միջոցով:
- Կիրականացվի լավագույն գործելակերպի ծրագիր՝ տեղական ինքնակառավարման ասպարեզում լավագույն նվաճումները բացահայտելու, գովաբանելու և տարածելու, փորձի և գիտելիքների փոխանակման նպատակով:

3.1.3. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կառավարման կարողությունների հզորացում

Տևողությունը. 01/01/2013թ. - 31/12/2014թ.

Իրականացման կարգավիճակը. առաջարկվել է Կոնգրեսի կողմից

Ընդամենը ծախսեր. €400,000

Ֆինանսավորումը. պահանջվում է ֆինանսավորում

Գործընկերներ. Տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, Հայաստանի համայնքների միություն, Կոնգրեսի հայաստանյան պատվիրակություն, Տեղական ժողովրդավարական գործակալությունների ասոցիացիա (ALDA)

Հիմնավորման աղբյուրը. Տեղական ինքնակառավարման եվրոպական խարտիան, Եւ Տարածքային ժողովրդավարության օրինակելի շրջանակը, Տեղական և տարածքային ընտրովի մարմինների քաղաքական վստահելիության վարվեցողության եվրոպական կանոնները, Տեղական և տարածքային հասարակական կյանքին երիտասարդների մասնակցության վերաբերյալ վերանայված եվրոպական խարտիան, Հայաստանում տեղական և տարածքային ժողովրդավարության մոնիտորինգի հիման վրա արված առաջարկությունները, թիվ 255 (2008) հանձնարարականը Հայաստանում տեղական ընտրությունների անցկացման վերաբերյալ և թիվ 277 (2009) հանձնարարականը Երևանի ավագանու առաջին ընտրությունների վերաբերյալ:

Համառոտ նկարագրություն/խնդիրները

Ընդհանուր նպատակն է նպաստել Հայաստանում տեղական և տարածքային ժողովրդավարությանը, տեղական ընտրովի մարմինների նկատմամբ ստեղծել վստահություն և նպաստել տեղական կառավարման թափանցիկության մեծացմանը:

Առաջարկվող ծրագրում ուշադրությունը սևեռվում է տեղական ինքնակառավարման որակին և այս ոլորտում իրականացվող բարեփոխումների համախմբմանը: Նպատակն է բարելավել տեղական ինքնակառավարման մարմինների կառավարման կարողությունները և հզորացնել դրանք՝ կենտրոնական կառավարության և քաղաքացիների հետ կառուցողական երկխոսություն վարելու հարցում: Ծրագիրը նաև նպատակ է հետապնդում հզորացնել համայնքային միությունները:

Ծրագիրը բաղկացած է տարբեր ինքնակառավարման մարմինների միջև փորձի փոխանակման մի շարք միջոցառումներից և ինտերակտիվ սեմինարներից՝ Եւ այլ անդամ պետություններից Կոնգրեսում ներկայացված անդամների և փորձագետների մասնակցությամբ: Աշխատանքը կիրականացվի հետևյալ հիմնական թեմաներով.

տեղական ընտրովի մարմինների դերը և պարտականությունները, քաղաքականության և որոշումների կայացման էթիկա, անդրսահմանային համագործակցություն, դրական քարոզարշավների իրականացում (տեղական ինքնակառավարման մարմինների հաջորդ ընտրություններին ընդառաջ), և տեղական մակարդակում մարդու իրավունքների պաշտպանության իրականացում:

Ծրագիրը կլրացնի միջկառավարական ոլորտի հետ համագործակցությամբ՝ Եվրոպայի Խորհրդի փորձագիտական կենտրոնի կողմից իրականացվող այլ ծրագրերը: Այն հաշվի կառնի Հայաստանի իշխանությունների առաջարկությունը՝ հետագա աշխատանք իրականացնել Հայաստանի տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրավական և գործառնական կարողությունների զարգացման ուղղությամբ:

Ակնկալվող արդյունքները

- Տեղական ինքնակառավարումը կդառնա ավելի արդյունավետ և ժողովրդավարական:
- Ավելի լավ կիրականացվեն Տեղական ինքնակառավարման եվրոպական խարտիայի սկզբունքները:
- Կբարելավվեն տեղական ընտրովի մարմինների գործելակերպերը և քարոզարշավների կազմակերպման կարողությունները:
- Կընդլայնվեն տեղական ինքնակառավարման մարմինների կարողությունները քաղաքական և որոշումների կայացման համակարգում իրենց դերն ու պարտականությունները հասկանալու առումով:
- Կհզորանան տեղական ինքնավարման մարմինների ինստիտուցիոնալ կարողությունները:
- Կաշխուժանա երկխոսությունը քաղաքացիների հետ, և կմեծանա վերջիններիս մասնակցությունը տեղական հասարակական կյանքում և որոշումների կայացման գործընթացում:
- Կմեծանա համայնքային միությունների ներգրավվածությունը ամուր բազմաստիճան հարաբերություններում:

3.1.4. Աջակցություն Հայաստանում ազատ և արդար ընտրություններին

Տևողությունը. 01/01/2012թ. - 31/12/2013թ.

Իրականացման կարգավիճակը. առաջարկվել է ԵԽ քարտուղարության կողմից, քննարկվում է

Ընդամենը ծախսեր. €400,000

Ֆինանսավորումը. մասամբ ապահովված է. 2012 և 2013թթ. կանոնավոր բյուջեից կարող է հատկացվել €70,000

Գործընկերներ. Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով, տեղական ՀԿ-ներ

Հիմնավորման աղբյուրը. ՆԿ և ԵԽԽՎ հանձնարարականները, Վենետիկի հանձնաժողովի կարծիքները:

Համառոտ նկարագրություն/նպատակները

Ծրագիրը կլրացնի Արևելյան Գործընկերության գործիքը Հայաստանում՝ իրականացնելով ընտրությունների ոլորտում եվրոպական ժառանգության սկզբունքների արդյունավետ կիրառմանը ուղղված երկկողմանի միջոցառումներ և հատկապես լիազորված մարմինների ու քաղաքացիական հասարակության կարողությունների զարգացման և իրազեկության բարձրացման աշխատանքներ:

Խնդիրները

Հայաստանում կիրառել Արևելյան Գործընկերության գործիքի շրջանակներում տարածքային մակարդակի համար մշակված գործիքները: Հզորացնել Հայաստանում ընտրությունների իրականացման համար պատասխանատու մարմինները բոլոր մակարդակներում՝ եվրոպական չափանիշներին համապատասխան ընտրություններ կազմակերպելու նպատակով. հասցեագրել ընտրություններին վերաբերող օրենսդրության մեջ վերջերս իրականացված փոփոխություններին առնչվող հիմնախնդիրները: Սա հիմնականում իրականացվելու է տեղական փորձագետների ներգրավմամբ, ովքեր կդառնան բոլոր մակարդակներում Հայաստանի ընտրական հանձնաժողովների և պաշտոնյաների վերապատրաստման հիմնական համակարգող՝ հարատև արդյունքներ ապահովելու համար: Աջակցել Հայաստանի քաղաքացիական հասարակությանը և ԿԸՀ-ին ընտրական գործընթացում քվեարկողներին ավելի հանգամանորեն տեղեկացնելու հարցում, որպես հասարակական և քաղաքական կյանքում լիարժեք մասնակցության նախապայման, նրանց իրազեկել ընտրություններին մասնակցելու կարևորության, յուրաքանչյուր քվեարկողի իրավունքների և քվեարկության ժամանակ ընտրության ազատության մասին: Միջոցառումները ուղղված կլինեն հիմնականում երիտասարդ, առաջին անգամ քվեարկող անձանց ու կանանց՝ ձևավորված որոշակի երևույթների, ինչպես, օրինակ, ընտանեկան քվեարկման դեմ պայքարելու համար:

Ակնկալվող արդյունքները

Աջակցություն կտրամադրվի ծրագրի մեթոդաբանության համաձայն ազգային դիտորդների վերապատրաստմանը, կընդլայնվեն վերապատրաստման դասընթացների շրջանակները՝ ավելի հարատև արդյունքներ ապահովելու համար: Կներդրվեն դպրոցական ուսումնական ծրագրերը, կիրականացվեն առաջարկված միջոցառումները կանանց մասնակցությունը քաղաքական կյանքում մեծացնելու ուղղությամբ՝ վերածելով դրանք կոնկրետ քաղաքականությունների:

3.1.5. Աջակցություն Արևելյան գործընկերության երկրներում ազատ և արդար ընտրություններին

Տևողությունը. 01/03/2011թ. - 31/08/2013թ.

Իրականացման կարգավիճակը. ընթացքի մեջ է

Ընդամենը ծախսեր. €156,000 (մոտավոր բյուջետային հատկացում Հայաստանին ԵՄ/ԵԽ տարածաշրջանային ծրագրի €923,995 ընդհանուր գումարից)

Ֆինանսավորումը. մասամբ ապահովված է (ԵՄ/ԵԽ համատեղ ծրագիր՝ Արևելյան Գործընկերության գործիք (ԱԳԳ))

Գործընկերներ. Շահառու երկրների կենտրոնական ընտրական մարմիններ, տեղական ՀԿ-ներ

Հիմնավորման աղբյուրը. ՆԿ և ԵԽԽՎ հանձնարարականները, Վենետիկի հանձնաժողովի կարծիքները:

Համառոտ նկարագրություն/նպատակները

Ծրագրի ընդհանուր նպատակն է ապահովել ընտրությունների ոլորտում եվրոպական ժառանգության արդյունավետ իրականացումը՝ հիմնականում շեշտը դնելով կարողությունների զարգացման և իրազեկության բարձրացման վրա և ներգրավելով թե համապատասխան լիազորված մարմիններին և թե քաղաքացիական հասարակությանը:

Խնդիրները

Հզորացնել ընտրությունների իրականացման համար պատասխանատու մարմինները բոլոր մակարդակներում՝ եվրոպական չափանիշներին համապատասխան

ընտրություններ կազմակերպելու ուղղությամբ: Սա հիմնականում իրականացվելու է տեղական փորձագետների ներգրավմամբ, ովքեր կդառնան բոլոր մակարդակներում ընտրական հանձնաժողովների և պաշտոնյաների վերապատրաստման հիմնական համակարգող՝ հարատև արդյունքներ ապահովելու համար: Հասցեագրել տարածաշրջանում ընդհանուր մտահոգություն առաջացնող խնդիրները՝ կապված ժողովրդավարական ընտրությունների կազմակերպման և, հատկապես, ընտրական գործընթացի արդիականացման հետ. օրինակ՝ ստեղծել ընտրողների էլեկտրոնային ցուցակ կամ արտասահմանում ընտրողների հաշվառման մեխանիզմներ: Գիտելիքների և փորձի տարածաշրջանային փոխանակումների և վերապատրաստման ռեսուրսների միավորման միջոցով օգնել քաղաքացիական հասարակությանը զարգացնել կայուն կարողություններ և դառնալ ընտրությունների ժամանակ անկախ ազգային դիտորդների ապահովման հուսալի աղբյուր: Ավելի սերտորեն ներգրավել քվեարկողներին ընտրական գործընթացում, որպես հասարակական և քաղաքական կյանքում լիարժեք մասնակցության նախապայման, նրանց իրազեկել ընտրություններին մասնակցելու (հետևաբար նաև ձեռնպահ մնալու) կարևորության, յուրաքանչյուր քվեարկողի անձնական իրավունքների և քվեարկության ժամանակ ընտրության ազատության մասին: Միջոցառումները ուղղված կլինեն հիմնականում երիտասարդ, առաջին անգամ քվեարկող անձանց ու կանանց՝ ձևավորված որոշակի երևույթների, ինչպես, օրինակ, ընտանեկան քվեարկման դեմ պայքարելու համար:

Անկախ վոդ արդյունքները

- Հայաստանում կմեծանա իրազեկությունը և հետևաբար ավելի լավ կիրականացվեն ընտրությունների եվրոպական չափանիշները: Ընտրությունների համար պատասխանատու մարմինները ավելի պատրաստված կլինեն իրենց գործառնությունները կատարելու համար: ՀԿ-ները ավելի լավ պատրաստված կլինեն որպես դիտորդ իրենց դերը կատարելու և ընտրական գործընթացի մասին կառուցողական քննադատություն տրամադրելու համար: Քվեարկողները ավելի իրազեկված կլինեն ժողովրդավարական ընտրությունների կայացման մեջ իրենց դերի մասին, և նրանց մասնակցությունը ընտրություններում կմեծանա:
- Կմշակվի տեղական դիտորդների վերապատրաստման մեթոդաբանություն և դրան համապատասխան կիրականացվեն կասկադային վերապատրաստումներ: Կմշակվի և կիրառարակվի տեղական դիտորդության լավագույն գործելակերպերի համառոտ ակնարկ: Ավագ դպրոցների համար կմշակվի ընտրությունների ուսումնական ծրագիր: Կիրականացվի քաղաքական կյանքում կանանց մասնակցության մեծացմանը ուղղված միջոցառումների վերլուծություն, և կմշակվեն առաջարկություններ:

3.2. Կայուն ժողովրդավարության ձևավորում

3.2.1. Բարձրագույն կրթության բարեփոխումներ

Տևողությունը. 01/06/2012թ. - 31/12/2014թ.

Իրականացման կարգավիճակը. ընթացքի մեջ է

Ընդամենը ծախսեր. €300,000

Ֆինանսավորումը. պահանջվում է ֆինանսավորում, 2012 և 2013թթ. կանոնավոր քույզեից կարող է տրամադրվել €40,000

Գործընկեր. ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն

Հիմնավորման աղբյուրը. 2005թ. Բոլոնիայի գործընթացին միանալու ժամանակ Հայաստանի ստանձնած պարտավորությունը. ՀՀ կրթության և գիտության նախարար Արմեն Աշոտյանի՝ 2010թ. նոյեմբերին Ստրասբուրգ կատարած այցի արդյունքները:

Համառոտ նկարագրություն

2005թ. Հայաստանը միացավ Բոլոնիայի գործընթացին և կանգնեց բարձրագույն կրթության ոլորտում կառուցվածքային բարեփոխումների իրականացման ուղու վրա: Չնայած տեղի է ունեցել զգալի առաջընթաց, Հայաստանի բարձրագույն կրթության համակարգի առջև դեռևս մարտահրավերներ են ծառանում: Որակավորումների ազգային շրջանակը, համալսարանների կառավարման մեջ ուսանողների մասնակցությունը և ճանաչումը սերտորեն փոխկապակցված խնդիրներ են և առանցքային դեր ունեն բարեփոխման առաջընթացի համար: Հայաստանում որակավորումների ազգային շրջանակի իրականացումը ինքնըստինքյան կհեշտացնի այս որակավորումների ճանաչումը թե ազգային և թե միջազգային ասպարեզում: Հետևաբար, կապահովվի ուսանողների և բուհերի աշխատակիցների շարժունության մեծացումը, որը Բոլոնիայի գործընթացի (Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածք) հիմնական նպատակներից մեկն է: Բարեփոխումների հաջողությունը զգալի չափով կախված է ուսանողների ներգրավվածությունից: Նրանք պետք է դառնան բարձրագույն կրթության բարեփոխման գործընթացի հիմնական շահառուները և ակտիվ մասնակիցները:

Ընդհանուր նպատակը

Բարեփոխել Հայաստանի բարձրագույն կրթության համակարգը՝ Բոլոնիայի գործընթացի (Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածք) պահանջներին համապատասխան:

Խնդիրները

Հայաստանի բարձրագույն կրթության համակարգը և գործելակերպերը համապատասխանեցնել Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի (ԵԲԿՏ) գործելակերպերին: Հատուկ նպատակներից է ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության և Հայաստանի բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների (բուհերի) ինստիտուցիոնալ կարողությունների բարելավումը Բոլոնիայի գործընթացի զարգացումներին համահունչ՝ հիմնականում ուշադրությունը սևեռելով.

- Որակավորումների ազգային շրջանակին (ՈԱՀ),
- Որակավորումների ճանաչմանը,
- Համալսարանների կառավարման մեջ ուսանողների մասնակցությանը:

Անկախ վոդ արդյունքները

- Հայաստանի որակավորումների ազգային շրջանակը կապահովի Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի որակավորումների գերակա շրջանակի (ՈՇ-ԵԲԿՏ) հիման վրա վկայագրերի տրամադրումը:
- Հայաստանում կիրականացվի որակավորումների ազգային շրջանակը և կապահովվի դրա և ազգային որակավորումների համակարգի այլ բաղադրիչների համապատասխանությունը:
- Արտասահմանյան որակավորում ունեցողները կկարողանան դիմել և ստանալ իրենց որակավորումների անաչառ գնահատում՝ Լիսաբոնի ճանաչման կոնվենցիային համապատասխան և ողջամիտ ժամկետներում:
- Կմեծանա ուսանողների մասնակցությունը բուհերի կառավարմանը:
- Բարձրագույն կրթության համապատասխան թեմաներին վերաբերող ԵԽ հրապարակումների շարքը կթարգմանվի և հասանելի կլինի հայերեն լեզվով:

3.2.2. Բարձրագույն կրթության ոլորտում կոռուպցիայի դեմ պայքար

Տևողությունը. 01/01/2012թ. - 31/12/2014թ.

Իրականացման կարգավիճակը. Առաջարկվել է Հայաստանի իշխանությունների կողմից *Ընդամենը ծախսեր.* €500,000

Ֆինանսավորումը. պահանջվում է ֆինանսավորում

Գործընկերներ. ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, բարձրագույն ուսումնական հաստատություններ

Հիմնավորման աղբյուրը. ՀՀ կառավարության ստանձնած պարտավորությունը՝ կրթության ոլորտում կոռուպցիան նվազեցնելու ուղղությամբ:

Համառոտ նկարագրություն

Կոռուպցիան առկա է կրթական համակարգի բոլոր մակարդակներում և կարող է ընդունել տարբեր ձևեր, այդ թվում՝ ոչ ըստ արժանվույն բարյացակամ վերաբերմունք ցուցաբերելու համար դրամական փախհատուցում ստանալը, փոխադարձ օգնությունը, ինչպես նաև զանցանքի շատ ավելի նուրբ ձևերը: Կոռուպցիան կրթության ոլորտում հատկապես վնասակար է՝ երկրի սոցիալական, տնտեսական և քաղաքական ապագայի վրա իր ունեցած երկարատև բացասական ազդեցության պատճառով: 2011թ. ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունը ընդունեց որոշում, որով հաստատեց կրթության ոլորտում կոռուպցիայի նվազեցմանը ուղղված գործողությունների և միջոցառումների համալիր ծրագիր:

Ծրագիրը կաջակցի բարձրագույն կրթության ոլորտում կոռուպցիայի տարածումը զսպելու՝ ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության ջանքերին:

Ընդհանուր նպատակը

Ծրագրի ընդհանուր նպատակը պայքարն է բարձրագույն կրթության ոլորտում կոռուպցիայի դեմ՝ թափանցիկության, պատասխանատվության և վերահսկողության մեխանիզմների կիրառման և ինստիտուցիոնալ կառավարմանը ուսանողների մասնակցության միջոցով:

Խնդիրները

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության ընդունած գործողությունների ծրագրի արդյունավետ իրականացման աջակցում Հայաստանում բարձրագույն կրթական համակարգում կոռուպցիայի վտանգների և ռիսկերի վերլուծության և կառուպցիայի դեմ պայքարի իր ապագա ռազմավարության վերաբերյալ նախարարությանը առաջարկություններ տրամադրելու միջոցով,

Մշակել մեխանիզմներ և առաջարկել միջոցներ, որոնք կնպաստեն Հայաստանում բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ինքնավարության (այդ թվում՝ ֆինանսական ինքնավարության) մեծացմանը և պատասխանատվության ու վերահսկողության մեխանիզմների ուժեղացմանը, բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների կառավարման հարցում ուսանողների մասնակցության մեծացմանը, համալսարանների աշխատակազմի ազնիվ վարվեցողության ամրապնդմանը, էթիկայի չափանիշների և գործելակերպերի կիրառմանը:

Անկախ վրդ արդյունքները

- Կբացահայտվեն Հայաստանի բարձրագույն կրթության ոլորտում կոռուպցիայի հիմնական բնագավառները և տեսակները, կկազմվի բարեփոխումների հնարավոր ուղղությունների քարտեզ, կիրականացվեն լայն քննարկումներ և կիրառարակվեն դրանց եզրակացությունները:
- Կիրականացվի ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության ընդունած կոռուպցիայի դեմ պայքարի գործողությունների ծրագրի փորձագիտական գնահատում և նախարարությանը առաջարկություններ կտրամադրվեն հետագա ռազմավարության վերաբերյալ:
- Կնախատեսվեն միջոցներ, որոնք կնպաստեն Հայաստանում բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ինքնավարության (այդ թվում՝ ֆինանսական ինքնավարության) մեծացմանը և դրանց պատասխանատվության ու վերահսկողության մեխանիզմների ուժեղացմանը:
- Կմեծանա ուսանողների ներգրավվածությունը բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների կառավարման և որոշումների կայացման հարցում:

տեղեկատվության բարելավման, երկխոսության և խորհրդակցման, վերապատրաստումների և եվրոպական գործընկերների հետ կապերի ամրապնդման միջոցով:

- Կմշակվեն համալսարանական աշխատակազմի ազնիվ վարվեցողությունը, էթիկայի չափանիշների և համապատասխան գործելակերպերի կիրառումը ապահովող մեխանիզմներ:

3.3. Ժողովրդավարական մշակույթի կառուցում

3.3.1. Ժամանակակից լեզուների եվրոպական կենտրոնի՝ լեզուների տիրապետման եվրոպական չափորոշիչների հիման վրա (CEFR) վերափոխված կրթական ծրագրերի իրականացում

Տևողությունը. 01/01/2012թ. - 31/12/2014թ.

Իրականացման կարգավիճակը. Առաջարկվել է Հայաստանի իշխանությունների կողմից *Ընդամենը ծախսեր.* €200,000

Ֆինանսավորումը. պահանջվում է

Գործընկեր. ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն

Հիմնավորման աղբյուրը. Հայաստանի ստանձնած պարտավորությունը՝ օտար լեզուների ուսուցումը համապատասխանեցնել ժամանակակից եվրոպական լեզվակրթության քաղաքականությանը, զարգացնել բազմալեզվությունը և հարստացնել Հայաստանի քաղաքացիների լեզվական և մշակութային գիտելիքները. պրն Արմեն Աշոտյանի՝ 2010թ. նոյեմբերին Ստրասբուրգ կատարած այցի արդյունքները:

Համառոտ նկարագրություն

Հայաստանի համար կենսական նշանակություն ունի դպրոցականների, երիտասարդների և մեծահասակների համար եվրոպական իրականության և մշակույթի հետ հաղորդակցման ապահովումը՝ օտար լեզուների ավելի լավ իմացության միջոցով ժամանակակից աշխարհի հետ «կապ պահպանելու» նրանց ունակությունը մեծացնելու նպատակով: Բացի այդ՝ (ուսանողների, ուսուցիչների, հետազոտողների և վարչական աշխատողների) շարժունության աջակցումը և խթանումը Բոլոնիայի գործընթացի ուղղություններից է (Հայաստանը միացել է գործընթացին 2005թ.): Ակնհայտ է, որ շարժունություն չի կարող ստեղծվել առանց օտար լեզուների տիրապետման:

Եւ 2001թ. մեկնարկած՝ լեզուների տիրապետման եվրոպական չափորոշիչները կարևորություն են ձեռք բերել լեզուների ուսուցման համար շատ երկրներում: Հայաստանի կառավարությունը նույնպես գիտակցում է, որ Հայաստանում օտար լեզուների ուսուցման և ուսումնասիրման բարելավումը CEFR-ի պահանջներին համապատասխան կարևոր և արդիական մարտահրավեր է: Բացի դրանից, մեր երկրի բնակչությունը, հատկապես երիտասարդները, նույնպես արժեվորում են լեզուներ սովորելը և հասկանում են բազմալեզվության կարևորությունը ու դրա դերը իրենց կյանքում:

Հայաստանում կրթության ոլորտի բարեփոխումների ներկա փուլում կրթության բոլոր մակարդակներում (տարրական, միջնակարգ, ավագ դպրոցի, ինչպես նաև բարձրագույն կրթության բակալավրիատի և մագիստրատուրայի մակարդակներում) լեզուների ուսուցման և ուսումնասիրման նոր մոտեցման մշակումը CEFR-ին համապատասխան դարձել է կարևոր առաջնահերթություն:

Ընդհանուր նպատակը

Ծրագրի ընդհանուր նպատակներն են. CEFR-ին համապատասխան մշակել հայերեն լեզվի և 4 օտար լեզուների՝ անգլերենի, ֆրանսերենի, գերմաներենի և ռուսերենի տիրապետման ընդհանուր չափորոշիչները և ներդնել դրանք տարրական, միջնակարգ և ավագ դպրոցների հիմնական ուսումնական ծրագրերում. լեզուների գծով ներդնել ուսուցման չափանիշները (նպատակային արդյունքները) բարձրագույն կրթության բակալավրիատի և մագիստրատուրայի մակարդակներում:

Խնդիրները

- Մշակել լեզուների ուսումնական ծրագրերը՝ հիմնվելով տարրական, միջնակարգ և ավագ դպրոցների համար մշակված չափորոշիչների վրա՝ աշակերտների լեզվական հաղորդակցման ունակությունները զարգացնելու նպատակով,
- Մշակել լեզվական չափորոշիչներ բարձրագույն կրթության համար՝ ուսանողների լեզվական հաղորդակցման ունակությունները բարելավելու նպատակով,
- Ստեղծել նոր սերնդի դասագրքեր և ուսուցման ուղեցույցներ՝ հիմնվելով նոր ուսումնական ծրագրերի վրա, որոնք հնարավորություն են ընձեռում զարգացնել հաղորդակցման լեզվական հմտությունները,
- Ջարգացնել դասագրքերի հեղինակների կարողությունները՝ մշակելու այնպիսի նոր տիպի դասագրքեր, որոնք կզարգացնեն երեխաների լեզվական ունակությունները՝ մասնավորապես թե հայերեն և թե օտար լեզուներով հասկանալու, խոսելու և գրելու առումով, ինչպես նաև խթանել լեզուների գործածումը բանավոր և գրավոր հաղորդակցման ժամանակ,
- Ջարգացնել դասագրքերը գնահատող մասնագետների կարողությունները, որպեսզի նրանք կարողանան գնահատել նոր դասագրքերը՝ հիմնվելով լեզուների տիրապետման մոտեցման վրա:

Ակնկալվող արդյունքները

- Կմշակվի հայերեն լեզվի և 4 օտար լեզուների համընդհանուր չափորոշիչների շրջանակը:
- Կներդրվեն լեզուների նոր ուսումնական ծրագրեր դպրոցական ուսուցման բոլոր (տարրական, միջնակարգ և ավագ) մակարդակներում և լեզուների տիրապետման չափորոշիչներ բարձրագույն կրթության (բակալավրիատ և մագիստրատուրա) մակարդակում:
- Կվերապատրաստվեն դասագրքերի հեղինակները և գնահատող մասնագետները, ինչը կապահովի նոր դասագրքերի համապատասխանությունը լեզուների տիրապետման և հաղորդակցման ժամանակակից պահանջներին:

Հավելված 1 Ֆինանսական աղյուսակ (08.03.2012թ.-ի դրությամբ)

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՅՈՒՋԵՆ. €15 760 300

Աղյուսակ 1

Ծրագրի տեսակը	Ապահովված ֆինանսավորում				
	Կանոնավոր բյուջե	ԵՄ/ԵԽ համատեղ ծրագրեր	Նվիրատվություն -ներ	Ընդամենը ապահովված ֆինանսավորում	Պահանջվող լրացուցիչ միջոցներ
Ազգային	160 000	4 159 500		4 319 500	10 147 400
Տարածաշրջանային/ Բազմակողմանի		1 193 400	100 000	1 293 400	
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	160 000	5 352 900	100 000	5 612 900	10 147 400

Աղյուսակ 2

Ուղղություններ	Ընդամենը ապահովված ֆինանսավորում	Պահանջվող միջոցներ	լրացուցիչ
1. Մարդու իրավունքներ (5 ծրագիր)	675 000	1 262 400	
2. Օրենքի գերակայություն (6 ծրագիր)	4 621 900	6 000 000	
3.Ժողովրդավարություն (8 ծրագիր)	316 000	2 885 000	
Ընդամենը	5 612 900	10 147 400	